

Nieuw hellingbos langs A28 groeit voorspoedig

Twee jaar terug is door ons 0,6 hectare bos aangeplant op de helling langs de A 28 (ten zuiden van het AMEV-kantoor). In dit gebied zit ook de nachtegaal. Op zaterdag 8 mei zijn de opgroeiende jonge bomen door vrijwilligers vrijgemaakt van onkruid, zodat de groeikansen van de bomen beter zijn. De meeste bomen steken al royaal boven het onkruid uit. De schade door konijnenvraat is tot nu toe gering evenals de sterfte van de jonge aanplant. Het gaat dus uitstekend met ons nieuwe bos.

Begin dit jaar is ook jonge aanplant gezet in het oostelijke deel van het park nabij de A 27 (langs de Biltsestraatweg). Ook deze jonge spullen zijn vrijgemaakt van onkruid. De herplante populieren groeien voorspoedig. Voorts zijn door een van onze langste vrijwilligers de borden aan de randen van het park schoongemaakt met groene zeep. Medio mei heeft een aantal vrijwilligers op een avond vuilnis geraapt in het park.

Zilveren Schaats

Deze zomer is een begin gemaakt met het ecologisch beheer van het terrein van de Zilveren Schaats tussen de Frederik Hendrikstraat en de Waterlinieweg. Het gras is gemaaid en het maaisel is afgevoerd. Ook zijn selectief bomen gekapt. Langs de Waterlinieweg is een geluidsscherm opgericht.

Dit jaar zal de gemeente geld ter beschikking stellen voor het beheer van het gebied. Daarvoor is een ecologisch beheerplan opgesteld. De bewonersorganisatie van de Frederik Hendrikstraat zet zich actief in voor de diverse maatregelen. De Stichting Bloeyendael heeft de bewonersvereniging een bijdrage toegezegd voor de aanschaf en het onderhoud van een tweetal schapen voor de beweiding in het najaar (nadat de bloemen hebben gebloeid en zaad hebben gevormd). Dit onder de voorwaarde dat goed voor de dieren gezorgd kan worden, ook in de resterende maanden van het jaar.

Vrijwilligers gezocht voor werk in park Bloeyendael

Voor de werkzaamheden in het park zoals het slepen van snoeihout (februari), het hooien (juli en september) en het beheer van de graanakker in het park (augustus/september) kunnen we nog nieuwe vrijwilligers gebruiken. Wilt u (weer) meedoen of kunt u anderen daartoe stimuleren: bel met ons secretariaat (mw. N. de Groen), tel. 254 41 66

Stichting Bloeyendael

Postbus 85017, 3508 AA Utrecht

Tel. 030 - 254 41 66 Postbank 344 66 50

Herbouw blokhut in park komt niet van de grond.

In het hart van park Bloeyendael is op 1 juli 1997 (!) de pas vernieuwde blokhut door een onverlaat in brand gestoken. Regelmatig hebben wij u bericht over onze pogingen om te komen tot een vervangend gebouw. Herbouw is noodzakelijk om het vrijwilligerswerk goed uit te kunnen voeren (opslag- en rustruimte). Eind vorig jaar leken de meeste problemen te zijn overwonnen. Na bureaucratische vertragingen was eindelijk de zgn. artikel 19-procedure Wet Ruimtelijke Ordening afgerond en begin 1999 was een bouwvergunning verkregen. De budgettaire middelen waren in principe beschikbaar tot het begrote bedrag. Naast verzekeringspenningen en een gemeentelijke bijdrage heeft de Stichting Bloeyendael via enkele particuliere sponsors en uit eigen middelen een fors deel van de begrote investering voor haar rekening genomen. Wij opteren voor een vandalismebestendig gebouw dat is uitgevoerd in "metaal" met een voor de locatie passend architectonisch ontwerp. De ruimte zou voldoende zijn om ook educatieve activiteiten mogelijk te maken in het park.

De nog ontbrekende stap was de aanbesteding van het werk door de dienst Stadsbeheer van de gemeente (de formele eigenaar). De gemeente selecteerde daartoe een beperkt aantal aannemers die konden inschrijven op het bestek. Eind maart bleek de goedkoopste inschrijver de door externe deskundigen geraamde kosten ver te overtreffen. De werkhonger onder de aannemers is kennelijk - door het grote aantal opdrachten - niet groot. Start van de bouw zou verder pas na de zomervakantie 1999 plaats kunnen vinden. Een klein project dat zo afwijkt van de traditionele bouw maakte de inschrijvers duidelijk schichtig. Kennelijk kunnen en willen veel aannemers alleen maar "gewone woningen" bouwen en is er onvoldoende vakbekwaamheid voor een afwijkend ontwerp. Wij vinden het onverantwoord om voor het

INFORMATIEBULLETIN 1999/NR. 1

MEI/JUNI 1999

bewust sober opgezette ontwerp zoveel meer te gaan betalen dan nodig is, omdat de marktomstandigheden tijdelijk tegen zitten. Het bestuur van de Stichting Bloeyendael beraad zich in overleg met de architect en de gemeente over de te treffen maatregelen. Suggesties van lezers zijn welkom.

Wij vinden het in ieder geval onverantwoord om vrijwilligers – met een vaak enthousiast werktempo - geen eenvoudige ontvangstmogelijkheid te kunnen bieden. De eisen die de ARBO-wet ten behoeve van "personeel van de gemeente" stelt, zijn zeer ingrijpend vergeleken met ons sober bouwplan (o.a. minimale ruimte, douche-gelegenheid, verwarming, etc). Voor alleen al de circa 180 werkdagen (van 5 uur) per jaar van vrijwilligers kan niet worden volstaan met "huisvesting in de open lucht". Op termijn zal dan het animo voor belangeloze inzet voor ons park afnemen. Wij rekenen dan ook op een forse inzet van de gemeente bij het zoeken van een oplossing. Per slot van rekening kost het onderhoud en beheer van Park Bloeyendael de gemeente nog geen 10% van die kosten van het nieuwe Griftpark.

HOV-ellende blijft Bloeyendael teisteren

In het vorige bulletin hebben wij gemeld dat bij de aanleg van de HOV-baan van de Berekuil richting Uithof grootscheepse bomencapacities dreigden langs de Waterlinieweg. Door toeval is ontdekt dat bij de aanvraag voor een kapvergunning de gemeente ook van plan was om de totale tankwal langs de Waterlinie-weg – op drie bomen na - geheel van bomen te ontdoen. Na onze interventies bij de gemeente is besloten de tankwal begroeid te laten met bomen en struiken. Daardoor kunt u nu nog genieten van de meidoorns die in mei staan te bloeien op deze tankwal.

Langs de Waterlinieweg probeerden de gezamenlijke kabelleggers echter nog een stukje van de tankwal af te snoepen. In totaal liggen er daar zo'n 20 kabels. Het was aanvankelijk persé noodzakelijk om alle kabels tussen de tankwal en het naastgelegen fietspad te leggen. Daarvoor moesten weer 1 ½ meter extra bomen en struiken gekapt worden, waaronder tal van fraaie oudere exemplaren. Vervolgens gingen de gezamenlijke kabelleggers de gemeente onder druk zetten om door een werkstaking van een dag alsnog hun zin te krijgen. Eerst na een interventie van de Stichting HOV en onze stichting bij wethouder Van Zanen van Stadsbeheer bleek het alsnog mogelijk het grootste deel van de kabels te leggen tussen de HOV-baan en de autoweg. Wij hebben de wethouder er op gewezen dat bij aanleg van HOV door de Biltstraat dergelijk claimedrag van kabelleggers er toe zou leiden dat

van gevel tot gevel geen enkele boom behouden zou kunnen blijven. In de Biltstraat is het aantal te vervangen kabels namelijk ongeveer het drievoudige van dat langs de Waterlinieweg. Het is diep treurig dat dit soort uitvoeringsproblemen door het ambtelijk apparaat van de dienst Stadsbeheer niet tijdig voorzien waren, zodat langs een normale weg een passende oplossing was gevonden. Toch zijn er voor enkele kabels die toch langs de tankwal moesten blijven lopen nog enige extra bomen gesloopt.

Elders langs het HOV-tracé blijkt de gemeente personeel van derden niet goed in de hand te kunnen houden. Herplante bomen staan scheef, omdat ze niet in tuinen geslagen worden. Sommige herplante bomen staan te ondiep zodat ze dood kunnen gaan door uitdroging en andere bomen zijn juist weer te diep herplant. Ook zijn er langs de Archimedeslaan in Rijsweerd-Zuid alsnog (voor de tweede keer) meer bomen gekapt dan was afgesproken. Bij te handhaven bomen krabben draglines t.b.v. kabelaanleg de grond nabij de stam soms praktisch kaal, zodat de bomen staan uit te drogen (In het voorjaar gebruiken ze enorm veel water voor de bladvorming!). Bij kabelaanleg in een trottoir van 2 meter breed worden de kabels 50 cm van de aanpalende bomenrij gelegd waardoor veel boomwortels beschadigen; het was evengoed mogelijk de kabels meer naar de autoweg te leggen, verder weg van de bomen. Kortom: onwil, onvermogen en incompetentie strijden om voorrang als kwalificatie van het gemeentelijke groenbeleid.

Gemeente Utrecht kan geen HOV-aanleg plannen

Helaas zijn voorgaande welhaast structurele incidenten nog overtroffen doordat op bevrijdingsdag 1999 op de hoek Waterlinieweg/ Pythagoraslaan aan de oever van de provincietuin alsnog 60 bomen zijn gekapt. De totale strook aan de ten noorden van de HOV-baan langs de Pythagoraslaan is daarmee volledig kaal gesloopt. Een week voordien kregen vertegenwoordigers van Stichting HOV en Stichting Bloeyendael in de "gemeentelijke HOV-groengroep" als voldongen feit te horen dat de busbaan in de bocht door de provincietuin even hoog moest worden aangelegd als langs de Waterlinieweg en de Pythagoraslaan. Daardoor moest een extra zandpakket opgebracht worden en was het nodig – naast de doorsnijding van 20 meter voor de busbaan nog eens zo'n 6 meter groen te kappen. De helling van de HOV-baan mag niet hoger dan circa 30 graden zijn. Tot aan het water (en enkele meters in het water) wordt dus extra zand opgebracht. Ook de brede sloot langs de Pythagoraslaan (tussen provincietuin en HOV-baan) zal vanwege de hellingshoek van de verhoogde busbaan inkrimpen tot een miniem slootje.

Wij praten nu al twee jaar met de gemeente over het al dan niet handhaven van bomen en nimmer is de hoogte van de aan te leggen weg een discussiepunt geweest. In nagenoeg alle beschaafde landen zijn ingenieurs in staat om via een geleidelijke glooiing hoogteverschillen te overwinnen. Maar in het vlakste land van de wereld blijkt dat niet te kunnen. Kennelijk zijn eerst andere stukken weg op de door de wegenbouwers geplande hoogte gedacht of gebracht en wordt achteraf de projectleiding voor het totale tracé met dit voldongen feit geconfronteerd. Wij vinden dit geen redelijke omgang noch binnen de gemeente (Ingenieursbureau versus HOV-projectbureau) noch tegenover de raadsleden (over uitvoeringsdetails zou inspraak mogelijk zijn met belanghebbenden) noch tegenover ons. Wij zijn twee jaar lang aan de praat gehouden door mensen die ofwel ondeskundig zijn (Nooit eerder een weg aangelegd?) of die incapabel zijn (Nooit nagedacht over de vervolgstappen?) of die onbetrouwbaar zijn (Dat drukken we er later wel even door!).

In de bestekvoorwaarden waar aannemers van de gemeente (bij groenbeheer en wegaanleg) mee werken staan geen solide clausules opgenomen hoe door aannemers moet worden omgegaan met te beschermen natuur. Opzichters van de gemeente hebben dan ook geen poot om op te staan als derden moeten worden aangesproken wegens wangedrag. Hieruit blijkt maar weer eens dat de gemeente Utrecht niet bereid en in staat is het groen en de natuur in de stad goed te beschermen. Als individuele burgers stiekem een boom omhakken dreigen er raadvragen, maar de gemeente zelf

Wij hebben om de bovengenoemde redenen – samen met de Stichting HOV Utrecht - onze deelname aan de zgn. HOV-groengroep opgezegd en wij hebben aan de raadsleden gevraagd om zodanige maatregelen te treffen dat de interne machtsverhoudingen binnen de gemeente aangepast worden. Aanpassing van de bestekvoorwaarden voor aannemers is dringend nodig.

Ambtenaren moeten elkaar verder beter in de gaten gaan houden als het kwaliteitsniveau op cruciale punten tekort schiet. Het uit de dienst Stadsbeheer halen van het Ingenieursbureau is wellicht een goede stap. Dan behoeft men elkaars fouten niet meer af te dekken. En beter toezicht brengt waarschijnlijk zijn geld meer dan op.

Baggeren wordt dit najaar afgemaakt

Al twee jaar wachten wij op de laatste fase van het baggeren in het Park Bloeyendael. Het gaat om niet c.q. zeer licht verontreinigde bagger die in het park kan worden opgeslagen. Vanwege stedelijke beraad over de prioriteiten bij het baggeren (De gemeentelijke baggernota) en vanwege geldgebrek was de derde – en laatste – fase van het baggeren in Bloeyendael niet afgemaakt. Daardoor is de speelweide in het westelijke deel van het park al twee jaar in gebruik als “baggerdepot in afwachting”.

Bij het bezoek aan wethouder Van Zanen over de HOV-bomen is terzijde ook dit baggerprobleem aan de orde gekomen en is door de wethouder van Stadsbeheer de toezegging gedaan dat in het najaar van 1999 (negentiennegenennegentig, dus nog deze eeuw) de derde en laatste fase van het baggeren in Bloeyendael zal plaatsvinden. Wij hebben deze gemeentelijke toezegging schriftelijk bevestigd. Stel je voor dat dit goede voornemen zoek raakt tussen al die uitvoeringswerkzaamheden van HOV, Leidse Rijn, UCP, e.d. Na tien jaar pressie op de gemeente is dan hopelijk dit laatste stuk achterstallig onderhoud in het park weggewerkt.

Rietland langs Oostbroekselaan hersteld

Langs de Oostbroekselaan (vòòr het eerste huis aan de rechterkant) bevindt zich een klein rietland. De laatste tien jaar was dit niet onderhouden. Normaal gesproken oogst men jaarlijks riet. Ook waren er diverse bomen spontaan gegroeid. Ten laste van het jaarlijkse budget voor onderhoud van het park is begin dit jaar het riet afgemaaid en is de opslag van bomen verwijderd. Zo is weer 0,3 hectare rietland in ere hersteld. En dat nog wel zonder een beroep te doen op het “Besluit voorkoming verbossing rietlanden” waarvoor de Staatssecretaris van Landbouw in 1999 voor geheel Nederland voor 1760 hectare f 250 per hectare ter beschikking heeft gesteld onder het voorbehoud dat de Europese commissie de vereiste goedkeuring voor dit besluit verleent. Moeilijk is dat toch: natuurbeheer.

Nachtegalen aan de zwerf door Bloeyendael

Voordat de hoogbouw van de VSB was gerealiseerd had een nachtegalenpaar daar zijn voedsel- en verblijfsgebied. Na de hoogbouw voor de bank moesten de nachtegalen verhuizen. Hun voedsel- en verblijfsgebied was weg. Na een intermezzo in het hart van het park Bloeyendael verdween de nachtegaal ook daar. Nachtegalen hebben

behoefte aan een struikachtige natuur met een kruidig begroeiende ondergrond van bij voorkeur brandnetels. De rupsen op die brandnetels zijn een belangrijke voedselbron. Ze nestelen op de grond of in lage struiken.

Uit een gewoonlijk goed ingelichte bron is vernomen dat de nachtegaal is verhuisd naar de zuidkant van het AMEV-gebouw. Het gaat om de strook langs de A 28 en aan de zuidkant van de volkstuinten (in de hoek van de kruising A27/A28). De mannelijke nachtegaal produceert (met name in de schemering) een prachtig geluid. Het vermoeden is dat een manlijk jong uit een nest ook in het gebied is blijven hangen, want behalve gezang is er ook contra-gezang. Nachtegalen hebben kennelijk een voorkeur voor een levensverzekeringsmaatschappij boven een bank. Nu op het voormalige sportterrein van AMEV "tijdelijke kantooruitbreiding" is gerealiseerd komt de bebouwing weer akelig dicht bij het gebied waar de nachtegaal zijn toevlucht heeft gezocht. De toekomst zal leren of de nachtegaal opnieuw wil verhuizen. Voorgoed de stad uit?

Graanakker eindelijk weer ingezaaid

In het westelijk deel van het park, nabij het kantorencomplex aan de Galileilaan, bevindt zich de graanakker van het natuurpark Bloeyendaal. Normaal is dat wij begin september de akker inzaaien met winterrogge. Na het afhalen van de oude "oogst" wordt de grond geëgd en kan opnieuw worden ingezaaid. Tussen de rogge worden zaden gestrooid van bloemen als klaproos, korenbloem, bolderik, e.a. Ook komt dit soort zaden op den duur vanzelf weer op, vanwege het in vorige jaren gestrooide zaad dat na de bloei zelf weer zaad heeft uitgestort op de akker.

De machine die het land diende te eggen bleef vorig najaar echter vast zitten in de modder en moest worden bevrijd door een "collega-machine". Nadien is het in 1998 niet meer voldoende droog geweest en ook in 1999 moesten we tot eind april wachten, voordat het land kon worden geëgd. Dan is het ook te laat om winterrogge te zaaien. Daarom is de akker ingezaaid met gerst en zijn de zaden van de akkeronkruiden als korenbloem, klaproos, etc. ook weer mede uitgezaaid.

Houtsnoeiwerkzaamheden in februari weer succesvol

Jaarlijks wordt in de eerste helft van februari op twee zaterdagen door vrijwilligers snoeihout uit het park gesleept. Dit betreft o.a. het wilgen knotten langs de Archimedeslaan (en de Oostbroekselaan), maar ook

het dunnen van te hoog opgeschoten bomen. Met name de populieren tussen de Rijnsweerdse Wetering en de Oostbroekselaan moeten dringend uitgedund en/of gekapt worden. In het westelijk deel van het park is de zaak nu goed onder controle en behoeft nog slechts zelden veel snoeihout weggesleept te worden. Het hout kan dan overwegend op rillen worden gelegd, waarna het afsterft in het park. Ondertussen is het een schuilplaats voor vogels en andere dieren en het rottend hout dient als voedselbron van allerlei insecten. De kringloop kan dan in Bloeyendaal gesloten worden.

Alhoewel het beide zaterdagen behoorlijk koud weer was, was het werkklimaat toch heel aangenaam doordat het zonnetje een groot deel van de werktijd lekker scheen. Ook was de opkomst van vrijwilligers – mede daardoor – erg groot (gemiddeld 15 mensen per dag), zodat het werk binnen een redelijke tijd geklaard kon worden. De tweede zaterdag was het niet mogelijk het hout te versnipperen, want de snippermachine was de voorgaande nacht bevroren geraakt. Niet erg professioneel van het door de gemeente ingeschakelde loonbedrijf. En vooral ook kostenverhogend, want er moet veel meer werk gedaan worden voor hetzelfde resultaat.

Jaarprogramma

Ieder jaar is er een vast programma van activiteiten die samenhangen met het natuurbeheer i.s.m. de gemeente. Voor dat werk wordt de inzet van vrijwilligers gevraagd. De Stichting kan rekenen op de inzet van zo'n 70 mensen die zich in principe opgeven voor bepaalde soorten werk en die vervolgens na een convocatie van de Stichting hun concrete hulp al dan niet toezeggen. Dit is van belang voor de planning van de werkzaamheden en van de catering. Per werkdag (van 10-15 uur) zijn er veelal zo'n 15-20 mensen. Door verhuizing, e.d. vallen er vrijwilligers af. Als u in staat en bereid bent om ook (af en toe) eens mee te helpen, vraag informatie en geef u dan op bij ons secretariaat!

Activiteit	Data
Zomerhooien op 2 zaterdagen en 3 avonden in juli	Za 10 en za 17 juli (10-15 uur) Di/wo/do 13/14/15 juli (19-21 uur)
Afhalen van de graanakker	Za 28 augustus (10-15 uur)
Inzaaien van de graanakker voor het seizoen 2000	Za 4 september (10-15 uur)
Herfsthooien op 2 zaterdagen in september	Za 18 en za 25 september (10-15 uur)
Vuilnisrapen	Regelmatig op afroep
Educatieve activiteiten (excursies, voorlichtingsstands, werkgroepen)	Incidenteel

